

PREGLED
AUTORSKIH
NAKNADA
ZA ILUSTRACIJU

2006

Nakladnik:
ULUPUH – Hrvatska udruga likovnih umjetnika primijenjenih umjetnosti
Vlaška 72, Zagreb

Za nakladnika:
Ivana Bakal, predsjednica ULUPUH-a

Priredili:
Milivoj Čeran, Ivan Gregov, Davor Pavelić, Sanja Pribić, Hrvoje Ružić, Tomislav Zlatić

Tekstovi:
Ivan Gregov, Milivoj Čeran

Grafičko oblikovanje i priprema:
Tomislav Zlatić

Grafičko oblikovanje naslovnice:
Kristina Kresonja

Tisak: PRODIGITAL
Zagreb, 2006.

Naklada:
1000 primjeraka

Pokrovitelji:
PRODIGITAL

PRO DIGITAL
6 1 5 6 0 2 8 D I G I T A L N I T I S A K

UVOD – ZAŠTO CJENIK?

Ilustracija, disciplina koja jednom nogom čvrsto stoji u primijenjenoj umjetnosti a drugom istovremeno u slikarskim tehnikama, i koja živi tek kada je objavljena, stara je koliko i najstarija knjiga. Ilustrator (ilustratorica) osobito je spretan figurativni crtač-slikar koji je u stanju predstaviti ili stilizirati svijet koji nas okružuje – čak i bez da ga gleda, kao i postaviti takav likovni rad u međuodnos prema literarnom predlošku, odnosno tekstu općenito.

Hrvatska ilustracija ima dostojnu povijest (Kirin, Cvijeta Job) i svjetski poznatu srednju generaciju autora (Ilić, Kordej, Junaković). Ono što se međutim provlači kroz desetljeća ilustracije u nas svojevrsna je neuređenost struke koja postaje očitija i akutnija kako izdavaštvo postaje sve bolje organizirano. Na početku 21. stoljeća zatičemo ilustratore i ilustratorice čija naknada za rad je manja od električarske ili mehaničarske, iako kvalitetom ne zaostaju za svojim inozemnim kolegama. Ovaj Pregled autorskih naknada, koji ćemo u nastavku skraćeno zvati Cjenik, načinjen je kao pomoć toj novoj generaciji ilustratora ali i doprinos nastojanju da se u primijenjenu likovnu struku unese više reda, kako bi od toga koristi imali svi; sami umjetnici, publika kojoj je njihov rad namijenjen, no i naručitelji ilustratorskih usluga.

Premda je prvenstveno zamišljen kao pomoćno sredstvo za slobodne umjetnike ilustratore koji u uvjetima hrvatskog tržišta rade bez agenta a također i informacija za sve naručitelje ilustracija, Cjenik bi mogao biti i orijentacija potencijalnim agentima.

1. KAKO KORISTITI OVAJ CJENIK?

Po njemu se trebaju ravnati ilustratori članovi strukovnih organizacija. Za ilustratore koji nisu njihovi članovi ili one koji tek rade prve narudžbe, Cjenik ima savjetodavnu ulogu.

Navedene cijene predstavljaju minimum, to jest osnovne (početne cijene) za različite kategorije posla. Na njih ilustrator i naručitelj trebaju uračunati glavne parametre i posebne dodatke (obje stavke obrazložene niže).

U zadnjem dijelu Cjenika su odrednice za ugovaranje posla i upute ilustratorima kod sklapanja ugovora.

Navedene cijene predstavljaju NETTO ilustratorski honorar.

2. ČETIRI GLAVNA PARAMETRA ZA PRECIZNIJE ODREĐIVANJE CIJENE:

- 1) složenost posla (zahtjevnost–posebnost dogovorene ilustracije)
- 2) količina posla: cijena su kod nekih poslova može spuštati ako je ugovorena veća serija ilustracija (recimo preko 15), ili ako se naručitelj i ilustrator ugovorom obavezu na dulju suradnju.
- 3) veličina objavljenoga formata (vinjeta, četvrtina ili pola stranice, duplerica, poster) i mjesto na kojem se slika nalazi (naslovnica, ovitak).
- 4) naklada i medij objavljivanja: početna cijena dodatno se podiže ako je narudžba za visokotiražne udžbenike, televiziju, reklamne kampanje, masovnu tiražu, softverske proizvode, plasiranje u inozemstvo, itd. Sukladno tome, cijena ostaje minimalna ili se po ilustratorovom nahođenju može i spustiti za neprofitne i humanitarne svrhe.

3. NEKE STAVKE KOJE NARUČITELJ TREBA ISPOŠTOVATI PREMA ILUSTRATORU:

- svi naručeni radovi trebaju unaprijed imati jasno istaknutu naknadu od strane naručitelja
- probni radovi, kao i posebni dodaci, izrada skica, likova, itd, trebaju biti naplaćeni, u iznosu nešto manjem od cijene dogovorene za finalnu ilustraciju.
- moralna je i poslovna dužnost naručitelja da ponudi naknadu za ponovna objavljivanje rada nakon prvobitne narudžbe.
- naručitelj treba periodički obavještavati ilustratora o sudbini projekta (ponovljena izdanja slijedećih godina, povlačenje udžbenika s tržišta, i sl.).
- svaki natječaj (tj. naručivanje radova na istu temu od više autora) treba biti poznat svim angažiranim autorima. Naručitelj ne smije naručivati probe od više autora kojima će zatim otkazati angažman bez naknade.
- naručitelj ne smije koristiti ilustratorov rad za druge svrhe osim onih za koje je naručen. Ako ipak tako želi, dužan je zatražiti pristanak od ilustratora i dogovoriti dodatni honorar.
- ilustrator treba biti potpisan na finalnom proizvodu (osim u iznimnim slučajevima; plakat, ambalaža, itd).
- kod projekata gdje je ilustrator koautor (slikovnica, knjiga, plakat i sl.) on treba biti pozvan da provjeri tiskovinu prije puštanja u tisak (proof-print, slika na kalibriranom monitoru ili probni tisak).
- u slučaju oštećenja originala, naručitelj je ilustratoru dužan polovicu ili puni iznos cijene narudžbe, ovisno o oštećenju.
- u slučaju gubljenja originala, naručitelj je ilustratoru dužan vrijednost otkupa originala (vidi poglavlje 5).

4. ŠTO ILUSTRATOR TREBA ISPOŠTOVATI PREMA NARUČITELJU:

- u prvom redu treba se držati osnovnih pravila, primjerice da zadovolji dogovorenu kvalitetu i stil, da ne prekrši dogovorene rokove itd.
- poželjno je da naručitelju predoči preciznu specifikaciju

cijene, dakle obrazloženje posla po stavkama ili opis dodatnih troškova (onako kako sugerira ovaj Cjenik ili drugačije), kako bi naručitelju opravdao i razjasnio cijenu. Ova specifikacije može biti i u formi predračuna.

- u dobar odnos prema naručitelju spada i nezapočinjanje novih poslova dok nije odrađena trenutna narudžba, to može smanjiti kvalitetu i ugroziti izvršenje u roku.

5. ILUSTRATOROVA STANDARDNA PRAVA (OSIM AKO UGOVOROM NE PRISTANE NA DRUGAČIJE):

- na neizmjenjivanje slike u daljnjoj obradi tiskovine (osim ako je ilustrator obaviješten i dao pristanak).
- na zadržavanje originala (osim ako ugovorom nije dogovoreno drugačije, uz posebnu naknadu koja iznosi najmanje 100% cijene objavljivanja).
- na zadržavanje autorskih prava na rad (copyright). To znači da ilustrator zadržava prava i nakon što naručitelj jednom objavi rad, i naručitelj prava ne smije prodati trećoj strani. Takva prodaja, isto kao i ponovna upotreba od strane naručitelja, treba biti predmetom novog ugovora između naručitelja i ilustratora.

6. POSEBNI DODACI NA CIJENE (NAVEDENE PO KATEGORIJAMA U NASTAVKU):

- kod naknadnih dorada*
- kod hitne izrade, roka kraćeg od pet dana (ili kraćeg od 10 dana kod složenih radova), radova preko vikenda i blagdana: dodati 25-50% na osnovnu cijenu.
- kod ilustracije koja zahtjeva istraživanje, prikupljanje podataka i posebne predradnje (povijesne rekonstrukcije, presjeci brodova ili zgrada, složeni eko-sistemi, detaljni prikazi naselja, ilustratorske geografske karte, itd): dodati 30 - 40% na osnovnu cijenu (ovaj tip ilustracije naveden

je u Cjeniku kao zasebna kategorija “enciklopedijska” ili “tehnička” ilustracija.

- kod ilustracije koja zahtjeva predhodno razrađeno kreiranje likova.
- kod posebnih tehnika (izrada na platnu, airbrush, uljane boje, reljefna slika, itd).

*naknadne dorade: ako naručitelj zahtjeva doradu u slučaju kada je ilustrator već prije zadovoljavajuće radio s istim naručiteljem, ili ako je isporučio rad sasvim usporediv radovima u svom portfoliju, ili ako je prethodno napravio probni rad s kojim se naručitelj složio – tada naručitelj treba posebno platiti zahtjevano izmjene.

7. UGOVARANJE POSLA

Ugovaranje posla u praksi izgleda tako da se naručitelj i ilustrator razgovorom slože oko glavnih točaka suradnje, a naručitelj zatim daje ilustratoru ugovor na uvid. Ilustrator treba pročitati ugovor i potpisati ga ako se slaže sa svim točkama. On tada pristupa izvršenju posla po svim zadanim točkama. Izvršenju, dakle, nije uputno pristupiti ako ugovor nije potpisan!

Ilustrator također može ponuditi naručitelju unaprijed sastavljeni ugovor po kojem želi raditi, ili ugovor mogu sastaviti zajednički. Ugovor je osnovni i GLAVNI DOKUMENT koji određuje okvire suradnje između dviju strana i ima pravnu težinu. Nepoštivanje ugovora od bilo koje strane povlači odgovornost pred sudom.

Najvažnije točke koje valja uzeti u obzir kod dogovaranja narudžbe i sklapanja ugovora:

- dogovor o cijeni u pravilu predstavlja NAKNADU ZA JEDNOKRATNO OBJAVLJIVANJE (dakle NE cijenu originalne slikarije, NE cijenu neograničenog korištenja rada, itd).
- u nekim slučajevima ugovara se različita cijena ovisno o veličini tržišta (primjerice posebno kod reklamne ilustracije ili ilustracije za ambalaže), dakle ovisno da li je područje korištenja prava neke ilustracije lokalno, regionalno, nacionalno, zatim za inozemstvo, globalna svjetska prava, i sl.

- ugovara se u pravilu u NETTO iznosima (ono što se ilustratoru realno isplaćuje kao čisti iznos), osim ako ilustrator ne želi brutto.
- ugovor sadrži stvarni rok u kojem će ilustrator završiti posao, i stvarni rok u kojem će naručitelj isplatiti posao.
- moguće je sastaviti i takav ugovor gdje ilustratoru pripada postotak od prodaje svih slijedećih izdanja ili prodaje prava drugim izdavačima, tzv. TANTIJEVI. U tom slučaju ilustrator ne zadržava sva prava, naručitelj nije dužan od ilustratora tražiti odobrenje za nova izdanja, već mu je dužan isplaćivati tantijeme po svakom novom korištenju ilustratorovih radova. Tantijemi se računaju kao postotak na maloprodajnu (krajnju) cijenu knjige. Oni su uobičajeni u inozemstvu gdje su naklade veće. U Hrvatskim uvjetima tantijemi se mogu kretati oko 7-10%.

PREGLED MINIMALNIH AUTORSKIH NAKNADA ZA ILUSTRACIJE

Cijene su izražene u bodovima u NETTO vrijednostima.

(vrijednost boda na dan izrade ovog pregleda iznosi 1 euro)

KNJIGE

Naslovnica:

prednja stranica	165 - 245
prednja i zadnja stranica (kompletne korice, ovitak)	245 - 340

Unutrašnjost knjige:

cijela stranica	110 - 135
pola stranice	70 - 110
vinjeta	40 - 70

UDŽBENICI

Naslovnica:

prednja stranica	205 - 70
prednja i zadnja stranica (kompletne korice, ovitak)	270 - 340

Unutrašnjost udžbenika:

cijela stranica	135 - 190
pola stranice	110 - 135
vinjeta	70 - 110

Linijske ilustracije izvedene u crno-bileloj tehnici iznose 50% gore navedenih vrijednosti.

SLIKOVNICE

Naslovnica:

prednja stranica	165 - 245
prednja i zadnja stranica (kompletne korice, ovitak)	230 - 280

Unutrašnjost slikovnice:

stranica	95 - 110
duplerica	135
vinjeta	40 - 70

Autorska slikovnica

(kod koje je isti autor koncepta, teksta i ilustracija):

približna cijena slikovnice se dobiva sa dodatnih 50% na gornju cijenu po stranici slikovnice, pomnoženo sa brojem stanica.

TISAK (PERIODIKA)

Naslovnica časopisa	230 - 270
---------------------------	-----------

Unutrašnjost časopisa / novina:

cijela stranica	190 - 245
polu stranice	110 - 135
vinjeta	70 - 110

Dječji časopis:

cijela stranica	110 - 120
polu stranice	80 - 110
vinjeta	55 - 70

REKLAMNA INDUSTRIJA I PREZENTACIJSKA ILUSTRACIJA

Plakati:

plakat	405 - 675
jumbo plakat	675 - 1350
city light	475 - 810

Oglasi:

časopis	675 - 1350
dnevni tisak	675 - 1350
reklamni materijal (vrecice, majice, itd):	270 - 810

Interni promo materijal:		
kalendar (po ilustraciji)	135	405
čestitke	135	300

Knjiga snimanja (storyboard), cijena po kadru:		
jednostavno rješenje c/b	17	
jednostavno rješenje boja	35	
složeno rješenje (detalji, sjenčanje, karakteri likova) c/b	30	
složeno rješenje (detalji, sjenčanje, karakteri likova) boja	40	

Ambalaža – masovno tržište (neograničena prava na korištenje):		
jednostavan zadatak	340	
složen zadatak (više objekata, hiperrealizam u klasičnoj slikarskoj tehnici, itd)	475	1080

Ambalaža – lokalno tržište (ograničena prava na korištenje):		
jednostavan zadatak	245	
složen zadatak	310	365

RAZNE TEHNIČKE ILUSTRACIJE

Tehnička ilustracija:		
jednostavan zadatak (npr. uputstva za rukovanje, itd)	110	
složen zadatak (npr. rekonstrukcije, presjeci, itd)	245	340

Karte:		
jednostavan zadatak (stilizirane, vektorske karte u nekoliko tonova, itd)	80	
Složen zadatak (naslikan reljef + vektorski položen kartografski materijal, veća prikazana područja, itd)	340	405

Enciklopedijska ilustracija:		
anatomska ilustracija – detalj anatomije	165	
anatomska ilustracija – anatomska tabla	245	
leksikografska ilustracija (linijski crno – bijeli crtež)	80	

STRIP

Tabla (A4)	270
Pola table (A5)	120
Pasica / geg (3 ili više sličica u nizu)	80

Ako je ista osoba autor scenarija i crteža na ove cijene dodati 30%
Za reklamni strip dodati 100% na navedene cijene.

ELEKTRONSKI MEDIJI

Televizija:

na kategorije navedene u Cjeniku dodati 30%
(primjer: karta jednostavna $80 + 30\% = 104$)

Internet:

vrijede kategorije navedene u Cjeniku po istim cijenama

UPUTE ILUSTRATORIMA KOD SKLAPANJA UGOVORA (špranca ugovora)

Na vrh ugovora uvijek dolazi ime prezime i adresa izdavača i autora:

_____ (ime nakladnika), sa sjedištem u _____ (grad),
koje zastupa _____, u daljnjem tekstu Izdavač i
_____ (ime, prezime, adresa), u daljnjem tekstu Autor

Zaključuju sljedeći

NAKLADNIČKI UGOVOR

Obaveze autora:

Autor se obavezuje prema narudžbi Izdavača izraditi ilustraciju _____
_____ (u daljnjem tekstu Autorsko djelo). Autorsko djelo treba
biti u boji/crno – bijelo, u formatu koji je u omjeru _____ (npr.
u omjeru sa naslovnicom, stranicom knjige, kutijom za igru...) isporučeno ili isporučeno u digitalnom obliku (tiff format, 300 dpi) do
_____ (datum). Autor se obavezuje da će Autorsko djelo u
uobičajenom tretmanu biti aplikativno za tisak u najboljoj formi.
Autor se obavezuje da će na zahtjev Izdavača obaviti potrebne dorade,
izmjene ili dopune Autorskog djela.
Autor jamči Izdavaču da je Autorsko djelo izvorno.

Obaveze izdavača:

Izdavač ima neisključivo pravo komercijalne eksploatacije reprodukcije
navedenog Autorskog djela kao _____ (knjiga, plakat,
slikovnica...) na rok od _____ (npr. 5 godina ili za svo
vrijeme trajanja autorskog prava).
Autorsko djelo biti će izdano u _____ broju primjeraka
(naklada).

Izdavač ima pravo koristiti Autorsko djelo u sve nekomercijalne i promotivne svrhe koje su u interesu nakladnika. Za sve druge svrhe gdje postoji novi izravni komercijalni efekt zaključit će se s Autorom novi ugovor.

Izdavač se obavezuje brinuti o uspješnoj distribuciji primjeraka Autorskog djela

Izdavač nema pravo raditi izmjene na Autorskom djelu bez pristanka Autora.

Izdavač je dužan naznačiti Autora na izdanom proizvodu.

Ostale stavke:

Izvornik (original) Autorskog djela ostaje vlasništvo autora.

Izdavač ima pravo reklamirati Autorsko djelo ukoliko ne zadovoljava kvalitetom izrade. Izdavač ima pravo odbiti Autorsko djelo ukoliko nije odgovarajuće kvalitete. U tom slučaju autoru pripada minimalno 50% ugovorene cijene.

U slučaju raskida ugovora od strane izdavača ilustrator ima pravo zadržati honorar i pravo na naknadu štete. Izdavač ima pravo raskinuti ugovor ako ilustrator ne preda ilustraciju u dogovorenom roku.

Izdavač se obavezuje isplatiti Autoru naknadu za Autorsko djelo (u daljnjem tekstu Autorska naknada) u paušalnom iznosu od _____
_____netto na žiro račun _____

Izdavač se obavezuje isplatiti Autorsku naknadu:

- minimalni ugovoreni iznos naknade tj. Predujam (npr. 30% od cijele ugovorene naknade) – prilikom zaključivanja ovog ugovora, najkasnije 15 dana nakon zaključivanja ugovora;
- ostatak Autorske naknade (npr. Preostalih 70%) prilikom predaje Autorskog djela a najkasnije 15 (petnaest) dana nakon predaje Autorskog djela.

U slučaju tantijema: - Izdavač se obavezuje platiti Autoru naknadu u

visini _____ (7%-10%) od maloprodajne cijene prodanih primjeraka
_____ (jednom godišnje i to/kvartalno/najkasnije do)_____

Ovaj ugovor je sastavljen u 2 (dva) istovjetna primjerka od kojih
svaka Ugovorna strana zadržava po 1 (jedan).

Sve moguće sporove u vezi ovog Ugovora Ugovorne strane rješavati
će sporazumno, a u nepostizanju sporazuma nadležan je _____
(npr. sud u Zagrebu).

U znak prihvatanja sadržaja ovog Ugovora Ugovorne strane ga
potpisuju vlastoručno, odnosno putem ovlaštenih osoba.

U _____ (grad, npr. Zagreb), dana _____ (datum).

Za Izdavača

Za Autora

Ime, Prezime, direktor

Ime, Prezime

